

Per Stig Møllers tale om resultaterne af det danske EU-formandskab

Taler

Per Stig Møller
Udenrigsminister

Dato

8. januar 2003

Sted

Folketingets talerstol,
Christiansborg

Også jeg vil indlede med at takke Folketinget for samarbejdet under EU-formandskabet og personligt også for forståelsen for, at jeg har måttet være så meget væk på grund af formandskabsperioden. Jeg synes, der har været taget meget hensyn, og der er kommet gode resultater i kraft af det samarbejde, vi har haft.

Da vi overtog formandskabet, var det ikke givet, at vi ville nå målsætningen om at afslutte forhandlinger med alle 10 lande. Vi talte om, at de, som var rede, og de som var villige, kom ind, og at det ikke var sikkert, det blev alle 10. Men det blev det altså. Det viste sig undervejs selvfølgelig at blive lige så vanskeligt, som vi havde forventet. Men det lykkedes, bl.a. fordi formandskabet lagde en klar strategi og tidsplan, som jeg fik opbakning til på det uformelle EU-udenrigsministermøde i august. Og så blev vi hjulpet af positive udfald af afstemningen i Irland om Nice-traktaten, valget i Slovakiet samt den fransk-tyske landbrugsaftale.

Forhandlingerne med kandidatlandene var intense. Alle parter måtte give indrømmelser. Jeg havde selv flere møder med de 10 kandidatlandes udenrigsministre, senest i forbindelse med udenrigsministermødet den 9.-10. december.

Som statsministeren allerede har nævnt, blev der også truffet vigtige

beslutninger om Bulgarien, Rumænien og Tyrkiet. For Tyrkiet betyder det altså, at såfremt Det Europæiske Råd i december 2004 efter indstilling fra Kommissionen beslutter, at Tyrkiet opfylder det politiske Københavnskriterium, så vil EU uden ophold og i forlængelse af beslutningen fra 1999 indlede optagelsesforhandlinger med Tyrkiet.

Med den her udvidelse, får vi nye naboer. Demokratiske og stabile naboer er en vigtig forudsætning for en god udvikling i EU og naturligvis en lige så væsentlig forudsætning for en god udvikling i hele Europa.

Formandskabet tog flere vigtige skridt for at styrke samarbejdet med naboerne. Vi lancerede et såkaldt Nye Naboer Initiativ vedrørende naboerne mod øst og fik også sat solide fingeraftryk på den videre udvikling af den Nordlige Dimension, som jo først og fremmest omfatter Rusland.

Formandskabet lagde stor vægt på at få sendt et positivt signal fra topmødet til de nye naboer om EU's fortsatte åbenhed og samarbejdsvilje. Det lykkedes jo så også.

Udviklingen og uddybningen af EU's samarbejde med Rusland har naturligvis været en central udenrigspolitisk prioritet for det danske formandskab.

Statsministeren har nævnt Kaliningrad. Her drejede det sig om det vanskelige spørgsmål om transit mellem Kaliningradregionen og det øvrige Rusland. Det blev også en af de største og vanskeligste enkeltsager under det danske formandskab. Vi skulle jo forene Schengens effektivitet med Litauens suverænitet og den russiske værdighed. Både Rusland og EU så denne sag som en lakmus-prøve for samarbejdet. Det bestod prøven. Efter lange og hårde

forhandlinger, hvor der i lang tid var meget stor afstand mellem parterne, blev der fundet en god og balanceret løsning, som alle accepterede.

Endelig lykkedes det på udenrigsministermødet mellem EU og Rusland i oktober at få Tjetjenien sat tilbage på dagsordenen, hvorfra det var faldet ud i foråret. Det var på dagsordenen for topmødet den 11. november mellem EU og Rusland. Tjetjenien blev derfor et vigtigt emne på topmødet. Regeringen vil fastholde kommende formandskaber på denne linie.

Udover at forestå de horisontale forhandlinger, herunder vedrørende udvidelsen, i det generelle råd, har jeg jo personlig som udenrigsminister også fornøjelsen af at forestå EU's udenrigspolitik i det eksterne råd. Det er naturligvis en meget tidskrævende opgave, som ikke let lader sig planlægge. Det er jo derfor i vidt omfang de internationale begivenheder, der sætter dagsordenen, og som vi skal reagere på, udover at vi selvfølgelig skal udforme en politik, som er langsigtet, og som gør, at vi får færre overraskelser. Men der kommer også uforudsete begivenheder. En af de internationale begivenheder, som har været ustyrlig for mange formandskaber, derfor naturligvis også for vores, er Mellemøsten.

Angående Mellemøsten lancerede formandskabet en række fredsinitiativer, der bidrog til de fremskridt, der trods alt er opnået i Mellemøst-kvartetten, for at finde en løsning på den israelsk-palæstinensiske konflikt. Det første initiativ fra juli foreslog etablering af en struktur, hvorved det internationale samfund og Israel kunne bistå palæstinenserne med at skabe de reformer, der er nødvendige for at gøre den palæstinensiske autoritet til en troværdig fredspartner. Det er det, vi kalder London-processen, som skal føre til et møde her i januar måned om disse emner.

Det andet initiativ, vi tog, knyttede den saudiske fredsvision og præsident

Bush's tale om en to-statsløsning sammen i en proces hen mod oprettelsen af en palæstinensisk stat i 2005, altså realiseringen af to-statsløsningen. Disse initiativer arbejdede kvartetten så videre med hele efteråret. På Mellemost-kvartettens møde den 20. december blev der på grundlag af det danske oplæg vedtaget en fælles køreplan, som fremover vil blive det centrale referencepunkt for fredsbestræbelserne i Mellemosten.

Men der var også andre store ting på dagsordenen. Samme dag, som Danmark overtog formandskabet, trådte statuten for den Internationale Straffedomstol i kraft. Statuttens ikrafttrædelse blev også startskuddet på en ihærdig amerikansk kampagne med det formål at undgå, at amerikanske statsborgere skal kunne stilles for denne Domstol.

USA's kampagne skabte behov for en fælles EU-linie, som formandskabet fik tilvejebragt. Løsningen, som vi kan være tilfredse med, forsvarer Straffedomstolens integritet, samtidig med at USA bekræfter, at forbrydelser af den art straffedomstolen beskæftiger sig med, skal straffes.

En tredje vanskelig sag, som formandskabet naturligtvis måtte håndtere, var Irak. Der lagde vi fra starten den kurs, at våbeninspektørerne skal ind, de skal arbejde uhindret, og FN's sikkerhedsråd er det rette beslutningsforum. Denne linje blev fastholdt hele vejen igennem i EU.

I yderste konsekvens kan militær indgriben blive nødvendig. Hvis ikke Irak lader sig afvæbne, hvis de sender våbeninspektørerne ud, så man kan få stærk mistanke om, at de har noget at skjule. Men så har Irak selv truffet beslutningen. Det er helt centralt for EU, at eventuelle videre skridt også forankres i Sikkerhedsrådet. Det er den linje vi lagde fra i sommer.

Som følge af forsvarsforbeholdet varetog Grækenland formandskabet for de militære aspekter af den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik. Der kom under formandskabet et vigtigt gennembrud i EU/NATO-forholdet. Aftalen baner vej for EU's første militære krisestyringsoperationer. Aftalen blev til i forbindelse med topmødet, og det betyder, at EU kan overtage NATO's operation i Makedonien og sandsynligvis også SFOR i Bosnien.

Regeringen byder naturligvis aftalen velkommen. Men vi skal bare vide alle sammen, at når EU overtager nogle af NATO's operationer på Balkan, må vi som bekendt trække vores soldater hjem på grund af forsvarsforbeholdet.

Det var min første opgave under EU-formandskabet at tage til Washington og mødes med Condelezza Rice og med Colin Powell, som jeg mødte om bord på Skoleskibet Danmark i Washingtons havn den 2.-3. juli i fjor. Min sidste opgave var så at mødes med præsident George W. Bush i Washington om Mellemøsten den 20. december 2002. At vi startede og sluttede dér afspejler efter min opfattelse på smukkeste måde den fundamentale betydning, det transatlantiske forhold har for både EU og USA. Vi har under formandskabet bestræbt os på - og opnået - at styrke de transatlantiske bånd yderligere via konstruktivt samarbejde på en lang række områder.

Men så var der også andre emner, vi beskæftigede os med og prøvede at fremme. Her havde åbenheden en høj prioritet. Vi fik gennemført en række vigtige reformer, som medfører, at Ministerrådets indledende og afsluttende drøftelse af lovgivningsforslag nu er åbne.

Vi satte endvidere en ambitiøs hjemmeside i verden rettet mod såvel danske som internationale brugere. Her har vi på en lettilgængelig måde offentliggjort mere materiale end noget tidligere formandskab.

Statsministeren var inde på de yderligere udfordringer for det udvidede EU. Det er klart, at der vil være udfordringer for det udvidede EU, hvor vi skal vise, at man effektivt kan håndtere og tackle de voksende grænseoverskridende problemer.

Det kræver et EU, der er fokuseret og i stand til at træffe hurtige beslutninger. Hovedreglen i det fremtidige EU må jo blive flertalsafgørelser. Gør vi EU i stand til effektivt og hurtigt at træffe beslutninger overflødiggør vi nogle landes behov for at gå videre på egen hånd.

EU's fælles institutioner skal være stærke og handlekraftige. De skal bygge på lighedsprincippet mellem landene, og der skal være balance imellem landene. Det har vi jo som lille land en klar interesse i.

Jeg glæder naturligvis mig over, at formandskabet blev overstået på den gode måde, det blev, og at langt det meste af det, vi havde i formandskabsprogrammet er gennemført, som statsministeren har været inde på.

Der er ingen tvivl om, at Danmarks meget aktive indsats i hele udvidelsesprocessen har skabt et positivt syn på Danmark ikke mindst i kandidatlandene. Og her er det vigtigt for os at fastholde og udbygge de tætte kontakter til kandidatlandene, også i lyset af deres potentiale som koalitions partnere i det udvidede EU.

Jeg tror, man konkluderende kan tillade sig at sige, at Danmark løftede opgaverne, og at Danmark blev positivt placeret i omverdenen. Vi skal bruge denne platform til at føre en aktiv og offensiv udenrigspolitik.

Kilde

ft.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Det Konservative Folkeparti, EU, Folketingstale, Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/om-resultaterne-af-det-danske-eu-formandskab>